

'Genç Cumhuriyet fotoğrafı sevmedi'

AYŞEGÜL
SÖNMEZ

İSTANBUL
- Çağdaş sanat
sahnesinde fotoğrafin yük-

selişte olduğu şu günlerde Galeri Elipsis, fotoğraf sanatında numaralı sertifikalı edisyon sistemini Türkiye'de getiriyor. Fotoğraf sanatçısının telif haklarına sahip çıkmak ve aynı zamanda yeni yeni oluşmakta olan fotoğraf koleksiyonerlerine kolaylık sağlamayı hedefleyen Elipsis, bu amaçla 'Edisyonlar' serisini başlattı. Galeride açılan 'Edisyonlar' serisinin ilk sergisinde beş fotoğrafçının Ferit Kuyas, Aylin Dinçel, Arif Aşçı, Serkan Taycan ve Murat Germen'in işleri yer alıyor. Dinçel, Aşçı, Taycan ve Germenle yerli fotoğrafın dünü ve bugünü, bir güzel sanat olarak fotoğrafın Türkiye'deki kaderi üzerine konuştuk...

Farklılıklarınıza rağmen sergide ortak bir dilden bahsedebilir misiniz?

Murat Germen: Eski şartlardan gelen genellikle siyah beyaz olması beklenen fotoğrafların dışında fotoğraflar olmaları açısından bir birliktelik var. Yerli fotoğraf dünyasında çok sık görmediğimiz bir dilden söz etmek mümkün. Onun ötesinde bayağı farklı ifade tarzları var ve ben bunu çok güzel buluyorum. Hepimizin olabildiğince

faklı olmasının bir zenginlik oluşturduğunu düşünüyorum. İnsan hayatının bağlamla olan ilişkisi var bir de tabii.

Arif Aşçı: Bence Murat'ın da değindiği gibi Türkiye'de fotoğraf uzun zaman bir şeyi açık açık göstermek eğilimindeydi. Kore'de kaldığım dönem Magnum'dan ünlü Rus fotoğrafçısı Gueorgui Pinkhassov'la tanışma fırsatını buldum. "Göstere göstere gösteren fotoğraflar vardır, göstermeyerek gizleyerek saklayarak derdini anlatan fotoğraflar vardır" diyor Pinkhassov... Fotoğraf adına yapmak istediklerimi bundan daha açıklayıcı bir şey duymadım ben. Bu sergi için de bunu söyleyebilirim. Her ne kadar açık seçik bir şeyleri göstermeye çalışıyor olsa da fotoğraflarımız aslında tam tersini yapıyorlar, göstermeyerek gösteriyorlar. Hepimizin ortak noktası bence kör gözün parmağına bir şey anlatmak yerine bu yolu tercih etmemiz.

Serkan Taycan: Bütün işlerdeki ortak ruh, nesnel değil öznel bir gerçeklik içermeleri. Hepsi bu anlamda sadece görüneni değil, onun bir sonrasında eğretilmeyi, alternatif bir dil kullanarak anıyorlar.

Germen: Fotoğrafın üstüne çok büyük bir yük bindirilmiş. Arif'in dediğine katılıyorum. Gerçek gibi bir şeyi ben önemsemediğim için gerçek hiçbir şey algı her şeydir dediğim için, kendi algıma yakın bir şeyler üretmeye çalışıyorum. Çıplak gözle görülmeyecek bir fotoğraf derdim var.

Aylin Dinçel: Bu tanımları sevmiyorum ama daha sosyal bir şey

Çağdaş fotoğraf sanatında numaralı sertifikalı edisyon sistemini Türkiye'ye getirme iddiasındaki Galeri Elipsis, bu amaçla 'Edisyonlar' serisini başlattı. Serinin ilk sergisinde Ferit Kuyas, Aylin Dinçel, Arif Aşçı, Serkan Taycan ve Murat Germen'in eserleri yer alıyor. Germen'e göre 'Batı'da fotoğraf almış gitmiş, altın çağını yaşıyor. Bizde bu anlamda ciddiye alma yok'

Arif Aşçı
Murat
Germen
Aylin
Dinçel ve
Serkan
Taycan'ın
eserleri
'Edisyonlar'
sergisinde.

FOTOĞRAF:
SEVİM
SANCAKTAR

çekerken ya da araştırırken belge ya da sanat diye ayırırsın. Buradaki fotoğraflar da aslında bir taraflıyla hepsi birer belge ama hepimizin sanatçı yönüyle anlatılmış belgeler.

Ahu Antmen, Alp Sime'yle ilgili yazdığı yazısında Alp Sime'nin fotoğrafları için bir tabir kullandı: damardan fotoğraf... Bunu da sosyal misyon üstlenmeyen, dijital müdahaleye izin vermeyen fotoğraf olarak açıkladı. Damardan fotoğraftan sizler ne anlıyorsunuz?

Aşçı: İlk bakışta alışageldiğimiz fotoğraf etkisi bırakıyor olmakla birlikte dikkatli bakınca başka şeyler söylüyor Alp'in fotoğrafları. Yaptığım fotoğrafa paralellikler buluyorum onlarda. O da göstermeyerek gösteren bir sanatçı. Çağdaş buluyorum o anlamda. Damardan fotoğraf tanımı da yanlış bana kalırsa. Dijital/analog ayrımına da karşıyım. Paolo Pellegrin mesela Kappa gibi bir mit. Savaş fotoğrafçısı, dünyanın en sıcak yerlerine gidiyor ve dijital çekiyor. Magnum tarzı diyelim onun sınırları içindeymiş gibi görünse de onu aşan bir üslubu var. Mesela onun Papa'nın cenazesi fotoğrafları... 50 sene evvel olsaydı, Papa'nın cenazesi hiç de böyle çekilemezdi. Ne fotoğrafçının kendisi ne de editörü böyle bir fotoğrafı hayal bile edemezdi. Papa'nın cenazesi net olurdu. Bunu aşan bir iş çıkarttı Pellegrin. En sıcak savaş fotoğrafçısı ama Papa'nın cenazesinde öyle bir teknik kullandı ki gün ışığına rağmen fotoğraflardaki portreler karanlığın içinden çıkmış gibi

ler. Caravaggio'nun portreleri gibiler. Rembrandt'ların yanına rahat rahat koyabilirsiniz o fotoğrafları. Sıradışı artık bütün tanımlar değişti. O yüzden damardan fotoğraf da Yeşilçam sineması gibi modası geçmiş bir tanımdır.

Taycan: Belki bunun sebebi artık fotoğraf, haber fotoğrafı olsa dahi ikna etmiyor. Fotoğraf bilgilendirici misyonunu tamamladığı için... Bu yüzden fotoğrafçı, ne çekerse çeksin öznel dilini geliştirmek durumunda. Nesnel değil, daha özel algıların ne olduğu çok önemli.

Germen: Damardan çok ağır bir laf. Fazla bir yük yüklüyor bence sanatçıya. Uzunca bir süre kurumsal yapıların, tarihlerin altında ezilmiş bir toplumuz. Bireysel ifadeler yer bulamamış kendine. Fotoğraf da bundan etkilenmiş ve ortada hizmet edilmesi gereken ulvi bir geçek kabulü olmuş. Fotoğrafçılar da buna sadık kalarak hizmet etmiş.

Mesela artık günümüzde fotoğraf paylaşım siteleri var. Flickr gibi bu sitelerde insanlar, kişisel tarihlerini fotoğraflarla yazıyorlar. Büyük G'yle yazılan gerçekliğin dışında, kurumsal, küçük g'yle yazılan gerçeklikler yazıyorlar. Hepimiz bir noktaya hizmet eden bir şeyi araştırmaya çalışmaktansa kendi kafamızdaki gündemimizi ifade etmeye çalışıyoruz.

Dinçel: Kullanılan malzemenin hiçbir önemi yok. Benim kuşak bunu yapıyor.

Murat önemli bir konuyu açtı. CHP yurt gezilerini anımsayalım. 1940'lı yıllarda erken Cumhuriyet bir grup ressamı

Anadolu'nun çeşitli illerine, köylerine resim yapması için gönderiyor. 1930'larda ABD, FSA projesi kapsamında, Amerika'nın güneydoğusunda ekonomik bunalımın yıprattığı zor koşullar altında çalışan tarım işçilerini görüntülemesi için dönemin ünlü fotoğrafçıları buraya gönderiyor. Walker Evans işte meşhur yedi çocuklu tarım işçisi anne portresiyle Dorothea Lange, Ben Shahn gibi 1935 ile 1943 yılları arasında kırsal kesimin ezilen yüzünü gösteriyorlar böylelikle...

Germen: Devlet politikası olarak bu ilerlememiş. Can sıkıcı. Ressamlarla birlikte fotoğrafçılar da gönderilseymiş iyi bir fırsat olabilirdi bence. Ben şahsen bugün devlet böyle bir işe girişse ve devletin arşivine girecek fotoğraflar çekmek için ben gitmek isterdim.

Aşçı: İl Abdülhamid, yüzlerce fotoğraf albümü halinde tüm hükmettiği coğrafyayı belgeletiyor ve bir anlamda hükmettiği coğrafyayı o albümlere bakarak tanıyor. Ayrıca da tanıtıyor. Ama ilginçtir ki Cumhuriyet bu araca hiç başvurmamış.

Peki ama Cumhuriyet fotoğrafı niye sevmedi? Ve bu yerli fotoğrafçılar açısından bir şans değil miydi? Niye kullanılmadı? Bugün bile olabilir ki güncel sanatçılar fotoğrafa sık başvuruyorlar.

Germen: Şu anda da çok sevmiyoruz. Batı'da fotoğraf almış gitmiş vaziyette, altın çağını yaşıyor. Bizde bu anlamda bir ciddiyete alma yok...

Aşçı: Fotoğraf müzesi, hatta mü-

zeleri yok. Bana kalırsa hala yok sayılıyor. Ahmet Hamdi Tanpınar, resim ve nesir geleneği yok, derdi. Nesir biraz kendini bulmuş, resim de öyle, akademi çıkışlılar hariç en değerli ressamlarımız akademili olmayanlardır. Güncel sanata gelince... Güncel sanatçılar, bu işin terzisinin olmamasından çok mutlular. Geleneksel sanat, Giotto'dan günümüze gelen o imaj geleneğini ellerinin tersiyle kenara iterek parlak reklam ajansı üyeleri zekası ve kıvraklığıyla fikirler üreterek ve o gelenekten bilgi, beceriyi kullanmadan, o bin yıllık terazide tartmadan sunabiliyor olmaktan çok hoşnutlar ama ben izleyici olarak hoşnut değilim. Ama bu kesinlikle burada böyle. Mathew Barney'nin Creamaster'na denk gelmişim bir kere. Güncel sanat buysa eyvallah demişim.

Germen: Çekim Merkezi sergisi olmuştu İstanbul Modern'de. Mona Hatoum'un işinde mesela orada güncel sanatta aradığımı bulmuşum. Fikir güzel, eser fikre dayanır ama sadece fikir yeterli değil zanaat da önemli bana göre...

Peki İstanbul'da fotoğraf adına kimleri görmek isterdiniz? Belki yetkililer sesinizi duyar...

Aşçı: İstanbul Modern'de Cindy Sherman ve Avedon retrospektifi...

Taycan: Stephen Shore.

Germen: Ulus olarak Almanya gelsin.

Dinçel: Sally Man.

'Edisyonlar I' sergisi 12 Mart'a kadar Galeri Elipsis'te. Tel: 0212 249 48 92